

PRO BONO

November / 2020

1. NOVELA ZÁKONA O VYSOKÝCH ŠKOLÁCH

Novela zákona o vysokých školách reaguje na stále aktuálne otázky, súvisiace s možnosťou odnímania vysokoškolských titulov. Potrebu zmeny právnej úpravy a otvorenia otázok, týkajúcich sa možnosti odnímať vysokoškolské tituly, vyvolali najmä nedávne informácie o podozrivom spôsobe nadobúdania vysokoškolských titulov niektorými ústavnými činiteľmi, či poslancami Národnej rady Slovenskej republiky. Po vlne celospoločenskej kritiky sa rozprúdila odborná debata o právnych možnostiach vysporiadania sa s nečestne, či dokonca protiprávne nadobudnutými vysokoškolskými titulmi a ich držiteľmi, prípadne o ďalšom nastavení legislatívy v oblasti získavania vysokoškolských titulov a snahe o elimináciu nežiadúceho konania pri ich nadobúdaní. Výsledkom predmetnej debaty je novela zákona o vysokých školách.

2. NOVELA ZÁKONA O PODPORE CESTOVNÉHO RUCHU

Cestovný ruch patrí v týchto dňoch k najviac zasiahnutým segmentom podnikateľského prostredia. Reštriktívne opatrenia sa, v snahe zabrániť šíreniu ochorenia COVID-19, výrazne podpísali na ubytovacích zariadeniach rôzneho druhu, či iných zariadeniach cestovného ruchu. Aj napriek „miernejšiemu“ letu, kedy došlo k zvýšeniu mobility obyvateľstva sú ekonomické straty subjektov cestovného ruchu často devastačné. Jedinou možnosťou je pre takéto prevádzky pomoc od štátu, ktorá by mala byť rýchla, dostatočná a adresná.

3. NOVELA ZÁKONA O SOCIÁLNOM POISTENÍ

Novela zákona o sociálnom poistení prináša opatrenie, ktoré má zabezpečiť nárok na tzv. úrazový príplatok, a to v kontexte aktuálnej situácie, súvisiacej s pandemiou ochorenia COVID-19. Osobám, vykonávajúcim činnosti so zvýšeným rizikom nákazy ochorením COVID-19 (napr. osoby pomáhajúce pri odstraňovaní následkov mimoriadnych udalostí, dobrovoľní členovia Slovenského Červeného kríža, vojaci v zálohe a mnohí ďalší) umožňuje novela, aby im nárok na úrazový príplatok vznikol len preukázaním

zamestnávateľa, že ich práceneschopnosť vznikla pri práci, a to z dôvodu preukázateľného kontaktu s ochorením alebo infekčným materiálom a pod. Uvedení zamestnanci tak už nebudú musieť takúto „chorobu z povolania“ preukazovať klasickým spôsobom - uznaním choroby z povolania špecializovaným pracoviskom (napr. lekárom). Novela tiež upravuje výšku uvedeného úrazového príplatku, či povinnosť zamestnávateľa vydať dotknutým zamestnancom „potvrdenie o chorobe z povolania“.

4. NOVELA ZÁKONA O DANI Z PRIDANEJ HODNOTY

Novela zákona o dani z pridanej hodnoty predstavuje rozsiahly materiál, ktorým dochádza k harmonizácii zákona o dani z pridanej hodnoty s viacerými právnymi aktami Európskej únie. Predmetná novela prináša predovšetkým zmeny v pravidlách zásielkového predaja.

5. ZÁKON O 13. DÔCHODKU

Nový zákon o 13. dôchodku prináša výrazne sledovanú a spoločensky diskutovanú zmenu právnej úpravy 13. dôchodkov. Po tom, ako bola začiatkom roka 2020 prijatá právna úprava 13. dôchodkov zo sociálneho poistenia, dochádza na jeseň 2020 k jej zrušeniu a nahradeniu novou úpravou, ktorá 13. dôchodok považuje za štátnu sociálnu dávku.

6. ZÁKON O POSKYTOVANÍ DOTÁCIÍ V PÔSOBNOSTI MINISTERSTVA KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Situácia spôsobená ochorením COVID-19 sa, z dôvodu zavádzania prísnych reštrikčných opatrení, negatívnym spôsobom podpísala aj na oblasti kultúry. Herci, múzejníci, prevádzkovatelia kín, ale aj mnoho ďalších profesií musí v súčasnosti čeliť dôsledkom zníženej mobility obyvateľstva, zatváraní svojich prevádzok a úbytku príjmov. Aj v oblasti kultúry je kompenzácia strát, spôsobených obmedzeniami, veľmi dôležitým opatrením na záchranu kultúrnych povolání a kultúry ako takej.

NOVELA ZÁKONA O VYSOKÝCH ŠKOLÁCH

Novela zákona o vysokých školách reaguje na stále aktuálne otázky, súvisiace sa možnosťou odnímania vysokoškolských titulov. Potrebu zmeny právnej úpravy a otvorenia otázok, týkajúcich sa možností odnímať vysokoškolské tituly vyvolali najmä nedávne informácie o podozrivom spôsobe nadobúdania vysokoškolských titulov niektorými ústavnými činiteľmi, či poslancami Národnej rady Slovenskej republiky. Po vlne celospoločenskej kritiky sa mala rozprúdiť odborná debata o právnych možnostiach vysporiadania sa s nečestne, či dokonca protiprávne nadobudnutými vysokoškolskými titulmi a ich držiteľmi, prípadne o ďalšom nastavení legislatívy v oblasti získavania vysokoškolských titulov a snahe o elimináciu nežiadúceho konania pri ich nadobúdaní. Výsledkom predmetnej debaty má byť práve novela zákona o vysokých školách.

Dňa **05. novembra 2020** Národná rada Slovenskej republiky schválila zákon (ďalej len „novela“), ktorým sa mení a dopĺňa zákon **131/2002 Z. z.** o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vysokých školách“).

Predkladatelia novely sa pred koncipovaním jej vlastného textu snažili najprv vysporiadať s niekoľkými otázkami, a síce: **(A) čo odnímať, (B) za akých okolností odnímať, (C) kto má rozhodovať v prvom stupni aj v druhom stupni, (D) do akého času od absolvovania štúdia/udelenia titulu je možné rozhodovať, (E) aké majú byť následky rozhodnutia.**

Vzhľadom k rozsiahlosti vlastného textu novely sa v tomto príspevku zameriavame na sprehľadnenie najdôležitejších zmien, ktoré novela do zákona o vysokých školách priniesla.

Novela prináša do zákona o vysokých školách koncepciu, podľa ktorej pri profesoroch bude po ukončení konania predkladať rektor **návrh na odvolanie profesora**. V kontexte uvedeného je preto potrebné zohľadniť pôsobnosť jednotlivých rezortných ministrov. Súvisí to so skutočnosťou, že ak ide o vymenovanie profesora, návrh predkladá štátna vysoká škola prezidentovi prostredníctvom rezortného ministra; ide tu aj o

terminologický rozdiel, keďže návrh na vymenovanie predkladá vysoká škola, no návrh na odvolanie bude podávať výslovne rektor. Predmetné zmeny sa do zákona o vysokých školách premietli napríklad zmenou a doplnením ustanovení **§ 43 ods. 5, § 44 ods. 3 a § 45 ods. 3** zákona o vysokých školách).

→ Dôvod iného ako riadneho skončenia štúdia

Ďalšou z dôležitých zmien zákona o vysokých školách je doplnenie ustanovenia **§ 66 ods. 1** zákona o vysokých školách o nové písmena **e) a f) upravujúce dôvody iného ako riadneho skončenia štúdia**. V nadväznosti na zavedenie systému „zneplatňovania“ riadneho skončenia štúdia a odnímania akademického titulu sa totiž novelou zavádza nový druh skončenia štúdia vo vzťahu k osobám, ktoré v danom čase študujú niektorý študijný program, a počas prebiehajúceho štúdia im je odňatý akademický titul vzťahujúci sa na študijný program nižšieho stupňa, resp. sa ho vzdajú. **Príkladom takehoto postupu je študent študijného programu druhého stupňa, ktorý stratí vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa, pri ktorom môže ísť o dôvod na skončenie štúdia, pretože ten, kto nemá vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa nespĺňa podmienky na prijatie na štúdium študijného programu druhého stupňa (ustanovenie § 66 ods. 1 písm. e) a f) zákona o vysokých školách).**

Novinkou je aplikácia **Správneho poriadku** na rozhodovanie o neplatnosti štátnej skúšky, neplatnosti rigorózneho skúšky, rozhodovanie o odňatí vedecko-pedagogického titulu alebo umelecko-pedagogického titulu docent, či rozhodovanie o podaní návrhu na odvolanie profesora (ustanovenie **§ 108 ods. 1 písm. d) a g)** zákona o vysokých školách).

Najdôležitejšou zmenou, ktorú novela prináša je séria nových ustanovení **§ 108f až 108k** zákona o vysokých školách, ktoré nesú spoločný nadpis **„Vyhlásenie neplatnosti štátnej skúšky alebo jej súčasti, vyhlásenie neplatnosti rigorózneho skúšky alebo jej súčasti, odňatie vedecko-pedagogického titulu alebo umelecko-pedagogického titulu, návrh na odvolanie profesora a vzdanie sa akademického titulu“**.

Doslovnú reprodukciu predmetných ustanovení **§ 108f až 108k** zákona o vysokých školách nepovažujeme z dôvodu ich rozsiahlosti za účelnú, a preto prinášame prehľad zmien, ktoré uvedené ustanovenia novely do zákona o vysokých školách prinášajú.

→ Rozhodnutie o akademickom titule

Ustanovenie **§ 108f** upravuje najmä: **(A) podmienky rozhodnutia a vymedzenie obsahu samotného rozhodnutia** - pri akademických tituloch udelených po absolvovaní vysokoškolského štúdia sa rozhoduje o neplatnosti štátnej skúšky alebo jej súčasti, čo má ako sprievodný následok vyhlásenie príslušných dokladov o absolvovaní štúdia (vysokoškolský diplom, dodatok diplomu a vysvedčenie o štátnej skúške) za neplatné a odňatie akademického titulu (ustanovenia **§ 108f ods. 5 až 7** zákona o vysokých školách); **(B) dôvody rozhodnutia o neplatnosti viacerých typov záverečných skúšok a dôvody rozhodnutia o odnímaní rôznych typov vysokoškolských titulov - napr. (1)** preukázanie, že záverečnú prácu nevypracoval absolvent, **(2)** právoplatné odsúdenie absolventa za úmyselný trestný čin, ktorým získal výhodu, vplývajúcu na riadne skončenie štúdia alebo splnenie podmienok na prijatie na toto štúdium, **(3)** neoprávnené použitie predmetu ochrany duševného vlastníctva inej osoby absolventom, pričom takýmto konaním získal výhodu, vplývajúcu na riadne skončenie štúdia alebo splnenie podmienok na prijatie na toto štúdium a pod. (ustanovenie **§ 108f ods. 1 až 4** zákona o vysokých školách); **(C) zadenovanie následkov rozhodnutia** - ak sa riadnym skončením štúdia získava vysokoškolské vzdelanie príslušného stupňa, rozhodnutie o neplatnosti štátnej skúšky alebo jej súčasti tak znamená, že dotknutá osoba vysokoškolské vzdelanie príslušného stupňa nezískala. Zároveň, aby bola vylúčená interpretácia, že vysokoškolské vzdelanie príslušného stupňa nebolo získané vôbec, ustanovuje sa, že ide o jeho získanie len vo vzťahu k príslušnému študijnému programu. Tým je zároveň jednoznačne zadenovaný vnútroštátny aspekt rozhodovania, keďže študijným programom je v kontexte zákona o vysokých školách taký, ktorý je (bol) uskutočňovaný slovenskou vysokou školou. „Zneplatnenie“ štátnej skúšky alebo jej súčasti neznamená aj automatickú neplatnosť všetkých

absolvovaných skúšok, takže je možné v rámci iného štúdia v súlade s kreditovým systémom štúdia považovať niektoré povinnosti zo študijného plánu za splnené (uznať ich podľa pravidiel vysokej školy); **(D) spôsob, ako sa má vysoká škola dozvedieť o rozsudku o spáchaní trestného činu, zakladajúceho dôvod na rozhodnutie o odňatí titulu alebo „zneplatnení“ niektorej zo záverečných skúšok** - aby nedochádzalo k zbytočnej administratívnej záťaži súdov, ustanovuje sa zasielanie rozsudkov na žiadosť. Žiadateľom bude vysoká škola, resp. ministerstvo školstva pričom sa predpokladá, že o prípade, ktorý by mohol byť dôvodom začatia správneho konania bude mať vysoká škola, resp. ministerstvo vedomosť z priebehu vyšetrovania v rámci trestného konania. Zároveň, aby nedochádzalo k zneužívaniu zasielania rozsudkov, bude na vysokej škole, resp. ministerstve, aby si vyhodnotili na základe vlastných poznatkov, či možno aspoň predpokladať príčinnú súvislosť medzi spáchaním trestného činu a skončením štúdia, resp. výsledkom rigorózneho, habilitačného alebo inauguračného konania (ustanovenie **§ 108f ods. 8** zákona o vysokých školách).

→ Príslušnosť na konanie vo veci odňatia akademického titulu

Ustanovenie **§ 108g** zákona o vysokých školách upravuje najmä: **(A) vymedzenie príslušnosti na konanie vo veci „odňatia titulu“** - príslušný je rektor vysokej školy, ktorá udelila dotknutej osobe akademický titul, vedecko-pedagogický titul alebo umelecko-pedagogický titul „docent“, alebo rektor vysokej školy, ktorá predložila návrh na vymenovanie dotknutej osoby za profesora (ustanovenie **§ 108g ods. 1** zákona o vysokých školách); **(B) osobitný prípad vylúčenia z konania** (ustanovenie **§ 108g ods. 2 až 4** zákona o vysokých školách); **(C) podmienky začatia konania, okruh subjektov oprávnených navrhovať začatie konania** - konanie môže začať tak na návrh, ako aj ex offo. Ak pôjde o štátnu vysokú školu, na podanie návrhu rektorovi je oprávnené príslušné ministerstvo (nie ministerstvo školstva). Možnosť iniciovať konanie zo strany akademického senátu vysokej školy alebo vedeckej rady vysokej školy sa nevzťahuje len na štúdium, ktoré sa neuskutočňovalo na niektorej z fakúlt alebo na habilitačné konanie, v ktorom

rozhodovala vedecká rada vysokej školy, ale na všetky konania v rámci vysokej školy, t. j. tak na „celouniverzitnej“ úrovni, ako aj na fakultnej úrovni (ustanovenie § 108g ods. 5 a 6 zákona o vysokých školách); **(D) zakotvenie komisie a zloženia komisie v konaní o „odňatí titulu“** - na rozdiel od praxe Českej republiky má zloženie komisie zohľadňovať aj potrebu skúmania právnych aspektov prípadu, ako aj to, že práve komisia bude rektorovi predkladať návrh rozhodnutia. Vzhľadom na to, že komisia je „len“ poradným orgánom rektora (ktorý môže rozhodnúť aj inak, ako komisia navrhne), nie je potrebné v zákone detailne upravovať jej postup a rokovanie, avšak z dôvodu jednotnosti bude upravený vnútorným predpisom vysokej školy (pričom je na vysokej škole, či pôjde o osobitný vnútorný predpis, alebo činnosť komisie bude zapracovaná do niektorého z existujúcich vnútorných predpisov, napr. do štatútu). Zároveň s cieľom zabezpečenia verejnej kontroly sa ustanovuje verejnosť konania komisie (ustanovenie § 108g ods. 8 a 9 zákona o vysokých školách), **(E) zásady rozhodovania komisie a rektora (ustanovenie § 108g ods. 10 až 17 zákona o vysokých školách)**...

→ Vzadanie sa titulu

Ustanovenie 108h zákona o vysokých školách zavádza možnosť **vzadania sa titulu**, pričom následky sú v zásade rovnaké, ako v prípade rozhodnutia o odňatí. Na zabezpečenie právnej istoty platí výslovná **neodvolateľnosť** príslušného oznámenia. Zároveň pre prípad zrušenia vysokej školy nebude príslušným právny nástupca, ale dotknutá osoba bude oznámenie vždy zasielať ministerstvu (školstva, resp. rezortnému).

→ Vrátenie študijných dokladov

Povinnosť vrátiť „študijné“ doklady je zakotvená v ustanovení § 108i zákona o vysokých školách. „Osoba, o ktorej sa rozhodlo spôsobom podľa ustanovenia § 108f ods. 1, 2 alebo 3 zákona o vysokých školách je „povinná vrátiť alebo zabezpečiť vrátenie príslušných neplatných dokladov vysokej škole do 30 dní po nadobudnutí právoplatnosti príslušného rozhodnutia v správnom konaní, alebo ak účastník konania o odňatí titulu podal správnu žalobu, bezodkladne po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia o správnej žalobe, ktorým bola správna žaloba

zamietnutá“ (ustanovenie § 108i ods. 1 zákona o vysokých školách). „Ak de o vzdanie sa akademického titulu, vedecko-pedagogického titulu alebo umelecko-pedagogického titulu, dotknutá osoba je povinná spolu s oznámením o vzdaní sa príslušného titulu vrátiť vysokej škole príslušné doklady o absolvovaní štúdia, o udelení akademického titulu v rigoróznom konaní alebo o udelení vedecko-pedagogického titulu alebo umelecko-pedagogického titulu „docent“ alebo o vymenovaní za profesora alebo preukázať, že tieto doklady z objektívnych dôvodov nemá; inak je oznámenie neplatné“ (ustanovenie § 108i ods. 2 zákona o vysokých školách).

→ Sankcia

Novela ďalej v ustanovuje, že nesplnenie povinnosti podľa ustanovenia § 108i ods. 1 zákona o vysokých školách (povinnosť vrátiť neplatné doklady) sa považuje za priestupok, za ktorý možno uložiť pokutu do 5 000 eur (ustanovenie § 108j ods. 1 a 2 zákona o vysokých školách).

→ Konanie o neplatnosti štátnej skúšky

Novela prináša aj prechodné ustanovenie § 113ak zákona o vysokých školách („Konanie o neplatnosti štátnej skúšky alebo jej súčasti nemožno začať voči osobe, ktorá získala vysokoškolské vzdelanie príslušného stupňa pred 1. januárom 2021. Konanie o neplatnosti rigoróznejšej skúšky alebo jej súčasti nemožno začať voči osobe, ktorej bol príslušný akademický titul udelený pred 1. januárom 2021. Konanie o odňatí vedecko-pedagogického titulu alebo umelecko-pedagogického titulu „docent“ nemožno začať voči osobe, ktorej bol taký titul udelený pred 1. januárom 2021. Konanie o podanie návrhu na odvolanie profesora nemožno začať voči osobe, ktorá bola vymenovaná za profesora pred 1. januárom 2021.“ (ustanovenie § 113ak ods. 1 až 4 zákona o vysokých školách). Z predmetného ustanovenia § 113ak zákona o vysokých školách je teda zrejmé, že **odoberanie vysokoškolských titulov do minulosti nebude možné**.

Novela sa drobnými zmenami dotkla aj zákona č. 269/2018 Z. z. o zabezpečovaní kvality vysokoškolského vzdelávania a o zmene a doplnení zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Kompletné podmienky a dôvody konaní o odnímaní vysokoškolských titulov a „zneplatňovaní“ záverečných skúšok je súčasťou vlastného textu novely, ktorá bude zverejnená v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Novela nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, s výnimkou niektorých jej ustanovení, ktoré nadobudnú účinnosť **01. januára 2021**.

NOVELA ZÁKONA O PODPORE CESTOVNÉHO RUCHU

Cestovný ruch patrí v týchto dňoch k najviac zasiahnutým segmentom podnikateľského prostredia. Reštriktívne opatrenia sa, v snahe zabrániť šíreniu ochorenia COVID-19, výrazne podpísali na ubytovacích zariadeniach rôzneho druhu, či iných zariadeniach cestovného ruchu. Aj napriek „miernejšiemu“ letu, kedy došlo k zvýšeniu mobility obyvateľstva sú ekonomické straty subjektov cestovného ruchu často devastačné. Jedinou možnosťou je pre takéto prevádzky pomoc od štátu, ktorá by mala byť rýchla, dostatočná a adresná.

Národná rada Slovenskej republiky prijala aj vládny návrh zákona (ďalej len „novela“), ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. **91/2010 Z. z.** o podpore cestovného ruchu v znení neskorších predpisov v súvislosti s ochorením COVID-19 (ďalej len „zákon o podpore cestovného ruchu“).

→ Dôvody prijatia novely

Novela prichádza aj z dôvodu skúseností, získaných z aplikačnej praxe v oblasti organizácií cestovného ruchu. Novela prináša **(A)** rozšírenie zoznamu nástrojov financovania rozvoja cestovného ruchu; **(B)** vytvorenie legislatívneho rámca, umožňujúceho tvoriť schémy štátnej pomoci a schémy pomoci „de minimis“ pre podniky v odvetví cestovného ruchu; **(C)** predĺženie prechodného obdobia, po skončení ktorého vznikne organizáciám cestovného ruchu povinnosť preukazovať každoročne splnenie podmienok podľa zákona o podpore cestovného ruchu; a mnohé ďalšie zmeny.

→ Nové nástroje financovania rozvoja cestovného ruchu

Prvou, novelou zavedenou, zmenou je doplnenie ustanovenia **§ 27a ods. 1** zákona o podpore cestovného ruchu o nové písmeno **d)**. Po novom

tak bude platiť, že „medzi nástroje financovania rozvoja cestovného ruchu patria: **(A)** rekreačný poukaz, **(B)** podpora rozvoja cykloturistiky, a to najmä infraštruktúry líniového typu, cykloturistického značenia, objektov doplnkovej infraštruktúry, mapových podkladov a propagácie, **(C)** poskytovanie investičnej pomoci pre oblasť cestovného ruchu, **(D) príspevok na podporu cestovného ruchu v súvislosti so zmiernením negatívnych následkov pandémie, ktorá vznikla z dôvodu ochorenia COVID - 19“** (ustanovenie **§ 27a ods. 1** zákona o podpore cestovného ruchu). Podľa novej právnej úpravy sa tak okruh nástrojov financovania cestovného ruchu rozšíri o bod **(D)**, ktorý predstavuje schému štátnej pomoci alebo schému minimálnej pomoci podľa zákona o štátnej pomoci.

→ Príspevok na odstránenie negatívnych následkov pandémie

Ďalšou dôležitou zmenou je zakotvenie nového ustanovenia **§ 27j** zákona o podpore cestovného ruchu („**Príspevok na odstránenie negatívnych následkov pandémie COVID-19**“):

„Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) môže v príslušnom rozpočtovom roku najneskôr do **31. decembra 2021** poskytnúť zo svojej rozpočtovej kapitoly príspevok podľa ustanovenia **§ 27a ods. 1 písm. d)** zákona o podpore cestovného ruchu na podporu cestovného ruchu v súvislosti so zmiernením negatívnych následkov pandémie, ktorá vznikla z dôvodu ochorenia COVID - 19. Príspevok možno poskytnúť fyzickej osobe alebo právnickej osobe pôsobiacej v odvetví cestovného ruchu v súlade so schémou štátnej pomoci alebo minimálnej pomoci alebo ako ad hoc pomoc podľa osobitného predpisu na podporu podnikov v odvetví cestovného ruchu.“ (ustanovenie **§ 27j ods. 1** zákona o podpore cestovného ruchu).

„Ministerstvo môže vytvoriť schémy štátnej pomoci alebo schémy minimálnej pomoci alebo návrh na poskytnutie ad hoc pomoci podľa osobitného predpisu, na podporu podnikov v odvetví cestovného ruchu, ktoré sú financované z rozpočtovej kapitoly ministerstva.“ (ustanovenie **§ 27j ods. 2** zákona o podpore cestovného ruchu).

„Ministerstvo pripraví a zašle prostredníctvom Protimonopolného úradu Slovenskej republiky Európskej Komisii na notifikáciu schému štátnej pomoci podnikom v odvetví cestovného ruchu, alebo pripraví a zašle Protimonopolnému úradu Slovenskej republiky žiadosť o stanovisko k schéme minimálnej pomoci v odvetví cestovného ruchu alebo žiadosť o stanovisko k ad hoc pomoci v odvetví cestovného ruchu, určenej na náhradu škody spôsobenej prírodnými katastrofami alebo mimoriadnymi udalosťami.“ (ustanovenie **§ 27j ods. 3** zákona o podpore cestovného ruchu).

Podstatou citovaného ustanovenia **§ 27j** zákona o podpore cestovného ruchu je vytvorenie legislatívneho rámca, ktorý umožní ministerstvu tvoriť schémy štátnej pomoci a schémy pomoci „de minimis“ pre podniky v odvetví cestovného ruchu. Ustanovenie **§ 27j ods. 2** zákona o podpore cestovného ruchu určuje povinnosť predložiť schému štátnej pomoci na schválenie Európskej komisii a schému pomoci de minimis na schválenie Protimonopolnému úradu SR a zároveň definuje podstatu a zameranie predmetných schém. Vytvorenie predmetných schém je podľa predkladateľov návrhu novely nevyhnutné k zníženiu negatívnych dopadov pandémie ochorenia COVID-19 na odvetvie cestovného ruchu a pre podniky v ňom fungujúce.

Ďalšou zmenou, ktorú novela prináša, je zmena ustanovenia **§ 31d** zákona o podpore cestovného ruchu („Oblasťná organizácia založená podľa zákona účinného do 31. decembra 2018 je povinná k 31. decembru **2020** preukázať splnenie podmienok podľa ustanovenia **§ 14 ods. 1** zákona o podpore cestovného ruchu účinného od 1. januára 2019“ - pôvodné ustanovenie **§ 31d** zákona o podpore cestovného ruchu). V citovanom ustanovení sa na hrubo vyznačený rok **2020 mení na rok 2022**. Novelou tak dochádza k **predĺženiu prechodného obdobia**, po skončení ktorého vznikne organizáciám cestovného ruchu povinnosť preukazovať každoročne splnenie podmienok podľa ustanovenia **§ 14 ods. 1** zákona o podpore

cestovného ruchu. Cieľom právnej úpravy je tak zabrániť zániku oblastných organizácií cestovného ruchu, ktoré aj bez nesplnenia tejto povinnosti, už v tomto roku čelia nepriaznivým dôsledkom mimoriadnej situácie spojenej s pandemiou COVID-19, čo pre niektoré z nich môže mať negatívne alebo až likvidačné následky.

Pre ujasnenie uvádzame, že ustanovenie **§ 14 ods. 1** zákona o podpore cestovného ruchu ustanovuje, že „oblasťnú organizáciu môže založiť zakladateľskou zmluvou s podnikateľskými subjektmi najmenej päť obcí alebo mestské časti v hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave a v meste Košice (ďalej len „obec“), pričom súhrn počtu prenocovaných návštevníkov v ubytovacích zariadeniach na území zakladajúcich obcí v predchádzajúcom kalendárnom roku musí dosiahnuť najmenej **100-tisíc prenocovaní**. Oblasťnú organizáciu môže založiť aj menej ako päť obcí, ak bol súhrnný počet prenocovaní v ubytovacích zariadeniach na území zakladajúcich obcí v predchádzajúcom kalendárnom roku najmenej **250-tisíc**“ (ustanovenie **§ 14 ods. 1** zákona o podpore cestovného ruchu). Splnenie uvedených podmienok a povinností sa tak bude preukazovať až k **31. decembru 2022**, lehota sa tak oproti pôvodnej právnej úprave predlžuje o **2 roky**.

→ **Prechodné ustanovenia zákona o podpore cestovného ruchu**

Poslednou zmenou, ktorú novela priniesla je doplnenie ustanovenia **§ 31e** zákona o podpore cestovného ruchu („**Prechodné ustanovenie súvisiace s krízovou situáciou spôsobenou ochorením COVID-19**“) o nové odseky **2 a 3**. Po novom tak bude ustanovenie **§ 31e** zákona o podpore cestovného ruchu tvorené tromi odsekmi:

„Dotáciu podľa ustanovenia **§ 31 ods. 2** zákona o podpore cestovného ruchu schváli minister do **30. júna 2020**. Dotáciu poskytne ministerstvo organizácii cestovného ruchu do **30 pracovných dní** od schválenia dotácie ministrom.“ (pôvodne ustanovenie **§ 31e** zákona o podpore cestovného ruchu, po novom ustanovenie **§ 31e ods. 1** zákona o podpore cestovného ruchu).

„Ustanovenie **§ 29 ods. 4** zákona o podpore cestovného ruchu sa na poskytnutie dotácie v roku

2022 nepoužije a pri výpočte maximálnej výšky dotácie pre oblastnú organizáciu a dotácie pre krajskú organizáciu sa použijú **údaje za rok 2019**, **(A)** ak súhrnná hodnota vybratých členských príspevkov oblastnej organizácie v roku 2020 je nižšia ako súhrnná hodnota vybratých členských príspevkov oblastnej organizácie v roku 2019 alebo ak súhrnná hodnota vybratej dane za ubytovanie všetkých členských obcí oblastnej organizácie v roku 2020 je nižšia ako súhrnná hodnota vybratej dane za ubytovanie všetkých členských obcí oblastnej organizácie v roku 2019, **(B)** ak súhrnná hodnota vybratých členských príspevkov krajskej organizácie v roku 2020 je nižšia ako súhrnná hodnota vybratých členských príspevkov krajskej organizácie v roku 2019 alebo ak súhrnná hodnota vybratej dane za ubytovanie všetkých členských obcí krajskej organizácie v roku 2020 je nižšia ako súhrnná hodnota vybratej dane za ubytovanie všetkých členských obcí krajskej organizácie v roku 2019.“ (ustanovenie **§ 31e ods. 2** zákona o podpore cestovného ruchu).

„Ustanovenie **§ 29 ods. 4** zákona o podpore cestovného ruchu sa na poskytnutie dotácie v roku **2023 nepoužije** a pri výpočte maximálnej výšky dotácie pre oblastnú organizáciu a dotácie pre krajskú organizáciu sa použijú **údaje za rok 2019**, **(A)** ak súhrnná hodnota vybratých členských príspevkov oblastnej organizácie v roku 2021 je nižšia ako súhrnná hodnota vybratých členských príspevkov oblastnej organizácie v roku 2019 alebo ak súhrnná hodnota vybratej dane za ubytovanie všetkých členských obcí oblastnej organizácie v roku 2021 je nižšia ako súhrnná hodnota vybratej dane za ubytovanie všetkých členských obcí oblastnej organizácie v roku 2019,

(B) ak súhrnná hodnota vybratých členských príspevkov krajskej organizácie v roku 2021 je nižšia ako súhrnná hodnota vybratých členských príspevkov krajskej organizácie v roku 2019 alebo ak súhrnná hodnota vybratej dane za ubytovanie všetkých členských obcí krajskej organizácie v roku 2021 je nižšia ako súhrnná hodnota vybratej dane za ubytovanie všetkých členských obcí krajskej organizácie v roku 2019.“ (ustanovenie **§ 31e ods. 3** zákona o podpore cestovného ruchu).

Cieľom úpravy citovaného ustanovenia **§ 31e** zákona o podpore cestovného ruchu je vzhľadom na pretrvávajúcu mimoriadnu situáciu spôsobenú pandémiou COVID-19 doplnenie prechodného ustanovenia **§ 31e** zákona o podpore cestovného ruchu, ktoré umožní organizáciám cestovného ruchu žiadať o dotáciu poskytovanú ministerstvom podľa údajov predkrízového roka **2019** v prípade, že organizácia cestovného ruchu má **výpadky členských príspevkov a/alebo výpadky výberu dane za ubytovanie v dôsledku COVID-19**. Právna úprava je definovaná ako prechodné ustanovenie na roky 2022 a 2023, nakoľko sa predpokladá dopad pandémie na cestovný ruch najenormnejší v rokoch 2020 a 2021 (podľa UNWTO dopady krízy v cestovnom ruchu sú očakávané na najbližších päť rokov).

Novela nadobudne účinnosť dňom vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

NOVELA ZÁKONA O SOCIÁLNOM POISTENÍ

Novela zákona o sociálnom poistení prináša opatrenie, ktoré má zabezpečiť nárok na tzv. úrazový príplatok, a to v kontexte aktuálnej situácie, súvisiacej s pandémiou ochorenia COVID-19. Osobám, vykonávajúcim činnosti so zvýšeným rizikom nákazy ochorením COVID-19 (napr. osoby pomáhajúce pri odstraňovaní následkov mimoriadnych udalostí, dobrovoľní členovia Slovenského Červeného kríža, vojaci v zálohe a mnohí ďalší) umožňuje novela, aby im nárok na úrazový príplatok vznikol len

preukázaním zamestnávateľa, že ich práceneschopnosť vznikla pri práci, a to z dôvodu preukázateľného kontaktu s ochorením alebo infekčným materiálom a pod. Uvedení zamestnanci tak už nebudú musieť takúto „chorobu z povolania“ preukazovať klasickým spôsobom - uznaním choroby z povolania špecializovaným pracoviskom (napr. lekárom). Novela tiež upravuje výšku uvedeného úrazového príplatku, či povinnosť zamestnávateľa vydať dotknutým

zamestnancom „potvrdenie o chorobe z povolania“.

Dňa **21. novembra 2020** prijala Národná rada Slovenskej republiky zákon č. **330/2020 Z. z.** (ďalej len „novela“), ktorým sa dopĺňa zákon č. **461/2003 Z. z.** o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“).

→ Fikcia splnenia podmienky nároku na úrazový príplatok

Zákonodarca navrhuje novelou založiť **fikciu splnenia podmienky nároku na úrazový príplatok**, konkrétne podmienky choroby z povolania. Účelom úrazového príplatku má byť snaha dorovnať rozdiel v príjme zamestnanca spôsobený chorobou alebo úrazom, ktoré vznikli pri výkone zárobkovej činnosti u zamestnávateľa úrazovo poisteného. Vzhľadom na zdĺhavý a administratívne náročný proces uznávania choroby z povolania a aktuálne zväčšujúci sa okruh dotknutých zamestnancov v dôsledku zhoršujúcej sa epidemiologickej situácie sa tak po novom bude pri posudzovaní nároku na úrazový príplatok v prípade zamestnanca chorého na COVID-19, ktorému zamestnávateľ potvrdil vznik choroby v príčinnej súvislosti s jeho zamestnaním, **považovať podmienka choroby z povolania za splnenú.**

Novela vkladá do zákona o sociálnom poistení úplne nové ustanovenie **§ 293fea** zákona o sociálnom poistení. Podľa ustanovenia **§ 293fea ods. 1** zákona o sociálnom poistení po novom platí: „Fyzická osoba uvedená v ustanovení **§ 17 ods. 2** zákona o sociálnom poistení má nárok na úrazový príplatok, ak je počas krízovej situácie uznaná za dočasne práceneschopnú z dôvodu ochorenia COVID-19, ktoré vzniklo pri výkone činnosti uvedenej v ustanovení **§ 17 ods. 2** zákona o sociálnom poistení, kde je preukázateľný kontakt s týmto ochorením alebo s infekčným materiálom ako súčasť tejto činnosti.“ (ustanovenie **§ 293fea ods. 1** zákona o sociálnom poistení).

→ Osoby, ktorým môže vzniknúť nárok na úrazové dávky

V kontexte uvedeného upriamujeme pozornosť aj na ustanovenie **§ 17 ods. 2** zákona o sociálnom

poistení, ktorého predmetom je úprava fyzických osôb, ktorým za určitých okolností vzniká nárok na úrazové dávky. Takýmito fyzickými osobami sú v zmysle ustanovenia **§ 17 ods. 2** zákona o sociálnom poistení napríklad **(A)** „žiak strednej školy, ktorý utrpel pracovný úraz alebo ktorému vznikla choroba z povolania pri praktickom vyučovaní podľa osobitného predpisu a študent vysokej školy, ktorý utrpel pracovný úraz alebo ktorému vznikla choroba z povolania pri praktickej výučbe alebo odbornej praxi podľa osobitného predpisu.“ (ustanovenie **§ 17 ods. 2 písm. a)** zákona o sociálnom poistení), **(B)** „vojak dobrovoľnej vojenskej prípravy, ktorý utrpel pracovný úraz alebo mu vznikla choroba z povolania pri výcviku alebo pri plnení úloh denného režimu podľa osobitného predpisu“ (ustanovenie **§ 17 ods. 2 písm. b)** zákona o sociálnom poistení), **(C)** „fyzická osoba, ktorá na výzvu orgánu verejnej moci alebo veliteľa zásahu a podľa jeho pokynov, prípadne s jeho vedomím osobne pomáha pri havárii, živelné pohrome a inej mimoriadnej udalosti alebo pri odstraňovaní ich následkov a pri výkone týchto činností utrpela pracovný úraz alebo jej vznikla choroba z povolania“ (ustanovenie **§ 17 ods. 2 písm. e)** zákona o sociálnom poistení) alebo **(D)** „dobrovoľný člen horskej služby alebo iná fyzická osoba, ktorí na výzvu horskej služby a podľa jej pokynov osobne pomáhali pri záchranej akcii v teréne a pri výkone tejto činnosti utrpeli pracovný úraz alebo im vznikla choroba z povolania.“ (ustanovenie **§ 17 ods. 2 písm. g)** zákona o sociálnom poistení) a pod. Pre úplný zoznam všetkých dotknutých fyzických osôb odkazujeme na jednotlivé ustanovenia zákona o sociálnom poistení, osobitne na ustanovenie **§ 17 ods. 2** zákona o sociálnom poistení.

→ Podmienka uznania choroby z povolania

Novela ďalej upravuje **podmienku uznania choroby z povolania**, keď v ustanovení **§ 293fea ods. 2** zákona o sociálnom poistení ustanovuje:

„Na účely nároku na úrazový príplatok sa podmienka uznania choroby z povolania považuje za splnenú, ak **(A)** zamestnávateľ zamestnanca uznaného počas krízovej situácie za dočasne práceneschopného z dôvodu ochorenia COVID-19 potvrdí, že ochorenie COVID-19 vzniklo tomuto zamestnancovi pri práci, kde je preukázateľný

kontakt s týmto ochorením alebo s infekčným materiálom ako súčasť plnenia pracovných úloh alebo pracovných činností, **(B)** právnická osoba, pre ktorú fyzická osoba uvedená v ustanovení **§ 17 ods. 2** zákona o sociálnom poistení uznaná počas krízovej situácie za dočasne práceneschopnú z dôvodu ochorenia COVID-19 vykonávala činnosť, potvrdí, že ochorenie COVID-19 vzniklo tejto fyzickej osobe pri činnosti uvedenej v ustanovení **§ 17 ods. 2** zákona o sociálnom poistení, kde je preukázateľný kontakt s týmto ochorením alebo s infekčným materiálom ako súčasť plnenia tejto činnosti.“ (ustanovenie **§ 293fea ods. 2** zákona o sociálnom poistení).

Podľa osobitnej časti dôvodovej správy k novele vznikne nárok na úrazový príplatok za predpokladu, že zamestnanec je uznaný za dočasne práceneschopného **pocas krízovej situácie**. Tento nárok mu **bude trvať aj po skončení krízovej situácie, a to až do skončenia dočasnej pracovnej neschopnosti**. Ak zamestnávateľ má pochybnosti o príčinnej súvislosti vzniku ochorenia COVID-19 s výkonom zamestnania jeho zamestnanca a teda nepotvrdí túto skutočnosť, o splnení podmienky uznania choroby z povolania sa rozhodne **štandardne**, t. j. na základe uznania choroby z povolania špecializovaným pracoviskom, ktorým je poskytovateľ zdravotnej starostlivosti, ktorý poskytuje zdravotnú starostlivosť, ktorú vykonávajú lekári s odbornou spôsobilosťou na výkon špecializovaných pracovných činností v špecializačnom odbore pracovné lekárstvo, špecializačnom odbore klinické pracovné lekárstvo a klinická toxikológia alebo v špecializačnom odbore dermatovenerológia a následného postupu.

Novela ďalej prináša nové ustanovenie **§ 293fea ods. 3** zákona o sociálnom poistení:

→ Suma úrazového príplatku

„Suma úrazového príplatku je **(A) 25 %** podielu všeobecného vymeriavacieho základu za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, v ktorom vznikol nárok na úrazový príplatok, a čísla 365, ak nárok na úrazový príplatok vznikol podľa ustanovenia **§ 293fea ods. 1** zákona o sociálnom poistení, **(B) 25 %** denného vymeriavacieho základu určeného podľa ustanovenia **§ 84** zákona o sociálnom poistení, ak ide o zamestnanca uvedeného v ustanovení **§ 293fea ods. 2 písm. a)** zákona o sociálnom poistení“ (ustanovenie **§ 293fea ods. 3** zákona o sociálnom poistení).

Novela teda diferencuje sumu úrazového príplatku, ktorej výpočet sa líši v závislosti od toho, či nárok na úrazový príplatok vznikol podľa ustanovenia **§ 293fea ods. 1** zákona o sociálnom poistení alebo ustanovenia **§ 293fea ods. 2 písm. a)** zákona o sociálnom poistení.

Na záver novela prináša aj ustanovenie **§ 293fea ods. 4** zákona o sociálnom poistení:

„Právnická osoba, pre ktorú fyzická osoba uvedená v ustanovení **§ 17 ods. 2** zákona o sociálnom poistení vykonávala činnosť, je povinná vydávať na žiadosť tejto fyzickej osoby na účely ustanovenia **§ 293fea ods. 2 písm. b) príslušné potvrdenie**“ (ustanovenie **§ 293fea ods. 4** zákona o sociálnom poistení).

Novela nadobudla účinnosť dňom vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, dňa **21. novembra 2020**.

NOVELA ZÁKONA O DANI Z PRIDANEJ HODNOTY

Novela zákona o dani z pridanej hodnoty predstavuje rozsiahly materiál, ktorým dochádza k harmonizácii zákona o dani z pridanej hodnoty s viacerými právnymi aktami Európskej únie. Predmetná novela prináša predovšetkým zmeny v pravidlách zásielkového predaja. Pojem zásielkový predaj sa vplyvom novely zákona o dani z pridanej hodnoty mení na pojem predaj tovaru na diaľku na území Európskej únie. Novela by tiež mala zabezpečiť pri „zásielkovom predaji“ dodržiavanie zásady zdanenia v mieste spotreby, či zjednodušiť administratívnu záťaž spojenú so zdaňovaním pri „zásielkovom predaji“. Novela ďalej prináša osobitné úpravy uplatňovania dane na služby dodávané osobe inej ako zdaniteľnej osobe, na predaj tovaru na diaľku, vypustenie oslobodenia dovozu zásielok s hodnotou nepresahujúcou sumu 22 eur od dane a množstvo ďalších zmien.

Národnou radou Slovenskej republiky bol schválený vládny návrh zákona (ďalej len „novela“), ktorým sa mení a dopĺňa zákon **222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty** v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“).

→ Účel prijatia novely

Účelom novely je harmonizácia zákona o DPH s právnymi predpismi Európskej únie (ďalej len „EÚ“). Do zákona o DPH sa novelou preberajú **(A) články 2 a 3 smernice Rady (EÚ) 2017/2455** z 5. decembra 2017, ktorou sa mení smernica 2006/112/ES a smernica 2009/132/ES, pokiaľ ide o určité povinnosti týkajúce sa dane z pridanej hodnoty pri poskytovaní služieb a predaji tovaru na diaľku, **(B) smernica Rady (EÚ) 2019/1995** z 21. novembra 2019, ktorou sa mení smernica 2006/112/ES, pokiaľ ide o ustanovenia týkajúce sa predaja tovaru na diaľku a určitých domácich dodaní tovaru, **(C) rozhodnutie Rady (EÚ) 2020/1109** z 20. júla 2020, ktorým sa v reakcii na pandémie COVID-19 menia smernice (EÚ) 2017/2455 a (EÚ) 2019/1995, pokiaľ ide o dátumy transpozície a uplatňovania, **(D) články 90 a 184 až 186 smernice Rady 2006/112/ES** z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty a **(E) smernica Rady (EÚ) 2018/1695** zo 6. novembra 2018, ktorou sa mení smernica 2006/112/ES o spoločnom systéme dane

z pridanej hodnoty, pokiaľ ide o obdobie uplatňovania voliteľného mechanizmu prenesenia daňovej povinnosti v súvislosti s dodaním určitého tovaru a poskytovaním určitých služieb, ktoré sú náchylné na podvod, a mechanizmu rýchlej reakcie proti podvodom v oblasti DPH.

Z dôvodu rozsiahlosti novely a početnosti zmien, ktoré do zákona o DPH prináša bude predmetom tohto príspevku len prehľad najdôležitejších novinek, ktoré novela zavádza.

→ Nahradenie pojmu „zásielkový predaj“ pojmom „predaj tovaru na diaľku na území EÚ

Novelou predovšetkým dochádza k nahradeniu pojmu „zásielkový predaj“ pojmom „predaj tovaru na diaľku na území Európskej únie“.

Jedným z najdôležitejších ustanovení, ktoré novela prináša je ustanovenie **§ 14** zákona o DPH upravujúce **miesto dodania tovaru pri predaji tovaru na diaľku**. Ustanovenie **§ 14 ods. 1** zákona o DPH ustanovuje definíciu pojmov „predaj tovaru na diaľku na území Európskej únie“ a „predaj tovaru na diaľku dovážaného z územia tretích štátov“. Oba tieto spôsoby dodaní tovarov iných, ako sú nové dopravné prostriedky alebo tovar dodaný s inštaláciou alebo montážou, uskutočnených pre nezdaniteľné osoby, respektíve zdaniteľné osoby alebo nezdaniteľné právnické osoby, ktorých nadobudnutia tovaru z iného členského štátu nepredstavujú predmet dane, sa vyznačujú tou skutočnosťou, že odoslanie alebo preprava dodávaných tovarov začína v inom členskom štáte, ako je členský štát usadenia kupujúceho (predaj tovaru na diaľku na území EÚ) alebo v treťom štáte (predaj tovaru na diaľku dovážaného z územia tretích štátov), a že do tohto odoslania alebo prepravy tohto tovaru priamo alebo nepriamo zasahuje zdaniteľná osoba, ktorá je dodávateľom tovaru (ustanovenie **§ 14 ods. 1** zákona o DPH).

Ustanovenie **§ 14 ods. 2** zákona o DPH ďalej ustanovuje, že miestom dodania tovaru bude v prípade predaja tovaru na diaľku na území EÚ členský štát **skončenia odoslania alebo prepravy tovaru**, okrem prípadov, kedy je miesto dodania tovaru určené ustanovením **§ 16a ods. 1** zákona o

DPH v členskom štáte, v ktorom sa začína odoslanie alebo preprava tovaru. Predmetným opatrením by malo dôjsť k väčšej alokácii daňových príjmov do členských štátov, v ktorých dochádza k spotrebe dodávaných tovarov, než tomu bolo v prípade doterajších pravidiel pre zásielkový predaj tovaru (ustanovenie § 14 ods. 2 zákona o DPH).

Pri predaji tovaru na diaľku, ktorý je dovážaný z územia tretích štátov, ktorého zdaňovanie vyplynulo z požiadavky rovnakého zaobchádzania tovarov dodávaných v rámci EÚ s dodávkami tovarov, preprava ktorých sa začala mimo EÚ (predovšetkým pokiaľ ide o zrušenie oslobodenia od dane pri dovoze zásielok s hodnotou nepresahujúcou 22 eur), sa miesto dodania určuje v závislosti od skutočnosti, **či je členský štát dovozu zhodný s členským štátom skončenia odoslania alebo prepravy**. Ak tomu tak nie je, podľa ustanovenia § 14 ods. 3 zákona o DPH je miestom dodania tovaru členský štát, **v ktorom sa odoslanie alebo preprava ku kupujúcemu skončí**. V prípade, že sa tovar predáva na diaľku a dováža sa do toho istého členského štátu, ako je členský štát skončenia odoslania alebo prepravy, miesto dodania tovaru je podľa ustanovenia § 14 ods. 4 zákona o DPH **v tomto členskom štáte len v prípade, že dodávateľ uplatňuje na takéto predaje tovaru osobitnú úpravu podľa ustanovenia § 68c** zákona o DPH. Ak dodávateľ na takéto dodania zmienenu osobitnú úpravu nepoužije, miesto dodania sa určí podľa základného pravidla upraveného **v ustanovení § 13 ods. 1 písm. a)** zákona o DPH a daň sa vyberie výlučne pri dovoze tovaru (ustanovenia § 14 ods. 3 a 4 zákona o DPH).

➔ Predaj tovaru na diaľku využitím elektronických rozhraní

Za zmienku stojí aj ustanovenie § 14 ods. 6 zákona o DPH, ktoré sa venuje predaju tovaru na diaľku využitím **elektronických rozhraní**. Zdaniteľná osoba, ktorá prevádzkuje uvedené rozhrania, sa v niektorých prípadoch môže považovať v súlade s novým ustanovením § 8 ods. 7 zákona o DPH za osobu, **ktorá tieto tovary od dodávateľa prijala a sama ich kupujúcemu dodala**. Práve pre tieto prípady sa na účely jednoznačného určenia ustanovuje pravidlo, ktoré z týchto dvoch po sebe idúcich dodaní toho istého tovaru, ktorý je ale predmetom len jediného odoslania alebo prepravy z iného štátu, ako je

členský štát kupujúceho, je dodaním tovaru spojeným s odoslaním alebo prepravou ustanovenému kupujúcemu. Toto dodanie, ktorému sa odoslanie alebo preprava tovaru priradí, tak bude spĺňať podmienku pre predaj tovaru na diaľku podľa ustanovení **§ 14 ods. 1 alebo ods. 2** zákona o DPH s miestom dodania podľa ustanovení **§ 14 ods.3, 4 alebo 5** zákona o DPH. (ustanovenie § 14 ods. 6 zákona o DPH). Na tomto mieste považujeme v kontexte uvedeného potrebné prinavrútiť sa aj k spomenutému ustanoveniu **§ 8 ods. 7** zákona o DPH („Ak zdaniteľná osoba uľahčuje dodanie tovaru na území Európskej únie uskutočnené zdaniteľnou osobou neusadenou na území Európskej únie osobe inej ako zdaniteľnej osobe prostredníctvom využitia elektronického komunikačného rozhrania, ako je elektronické trhovisko, elektronická platforma, elektronický portál alebo podobný elektronický prostriedok, platí, že táto zdaniteľná osoba tovar prijala a dodala. Ak zdaniteľná osoba uľahčuje predaj tovaru na diaľku dovážaného z územia tretích štátov v zásielkach s vlastnou hodnotou nepresahujúcou **150 eur** prostredníctvom využitia elektronického komunikačného rozhrania, ako je elektronické trhovisko, elektronická platforma, elektronický portál alebo podobný elektronický prostriedok, platí, že táto zdaniteľná osoba tovar prijala a dodala“ (ustanovenie **§ 8 ods. 7** zákona o DPH)). Zmyslom citovaného ustanovenia **§ 8 ods. 7** zákona o DPH je zabezpečiť za určitých zákonom o DPH ustanovených podmienok výber a platenie dane z dodania tovaru uskutočneného zdaniteľnou osobou neusadenou v EÚ a z dodania tovaru dovážaného z územia tretích štátov s hodnotou nepresahujúcou **150 eur** online platformou, prostredníctvom ktorej sa uskutočnil proces objednávaného a platenia za tovar zákazníkom. Pre tieto prípady predaja tovaru na diaľku sa zavádza zákonná fikcia, podľa ktorej **zdaniteľná osoba, ktorá uľahčuje dodanie tovaru, sa považuje za zdaniteľnú osobu, ktorej bol tovar dodaný predávajúcim a súčasne sa považuje za dodávateľa tohto tovaru pre zákazníka**.

➔ Pravidlá určovania miesta dodania osobitných druhov služieb

Ďalšou zo zaujímavých oblastí, ktorých sa novela dotkla, sú **pravidlá určovania miesta dodania**

telekomunikačných služieb, služieb rozhlasového vysielania a televízneho vysielania a elektronických služieb v prípade, ak sú dodané inej ako zdaniteľnej osobe. V takomto prípade je miestom dodania uvedených služieb **miesto, kde má táto nezdaniteľná osoba svoje sídlo, bydlisko alebo miesto, kde sa obvykle zdržiava.** (ustanovenie § 16 ods. 4 zákona o DPH).

Jednou z viacerých zaujímavých tém, ktorej sa novela dotkla, je aj problematika **pravidiel zásielkového predaja**. Doterajšie pravidlá upravujúce tzv. zásielkový predaj tovaru v rámci EÚ do značnej miery nenapĺňali zásadu zdanenia v mieste spotreby, keďže miesto dodania tovaru formou zásielkového predaja bolo v členskom štáte, v ktorom sa odoslanie alebo preprava tovaru skončila, len ak hodnota dodávok do tohto členského štátu presiahla hodnotu stanovenú smernicou 2006/112/ES v platnom znení (**35 000 eur alebo 100 000 eur**, pričom smernica 2006/112/ES v platnom znení stanovuje tohto limitu ponechávala na členské štáty), alebo si tento členský štát dodávateľ zvolil predtým, ako hodnota jeho dodávok dosiahla stanovenú hodnotu. Uplatňovanie doterajších pravidiel pre zásielkový predaj tovaru možno taktiež hodnotiť ako administratívne náročné a nákladné. S cieľom odstrániť administratívnu záťaž spojenú s registráciou pre daň vo všetkých členských štátoch, kde sa preprava tovaru skončí, došlo k zrušeniu existujúcich prahových hodnôt pre zásielkový predaj tovaru, po novom označovaný ako predaj tovaru na diaľku. Ako podpora mikropodnikov, ktoré obchodujú na území EÚ, bola pre všetky členské štáty ustanovená jednotná prahová hodnota, a to **10 000 eur**, pričom sa okrem predaja tovaru na diaľku bude táto prahová hodnota uplatňovať aj na dodávky telekomunikačných služieb, služieb rozhlasového vysielania a televízneho vysielania a elektronických služieb, ak sú poskytnuté nezdaniteľnej osobe. V prípade, ak podnikateľ bude mať sídlo, miesto podnikania alebo bydlisko iba v jednom členskom štáte a celková hodnota tovarov predávaných na diaľku a zároveň hore uvedených služieb poskytnutých do iného členského štátu, ako je ten, v ktorom je podnikateľ usadený, nepresiahne v prebiehajúcom kalendárnom roku a ani v predchádzajúcom kalendárnom roku hodnotu **10 000 eur** bez dane, je podnikateľ oprávnený zdaňovať poskytovanie

takýchto služieb **daňou členského štátu, v ktorom má sídlo** a pri predaji tovaru na diaľku do iného členského štátu **daňou členského štátu, v ktorom sa preprava tovaru začína** (zväčša pôjde o dodanie tovaru z členského štátu, kde má dodávateľ sídlo) (ustanovenie § 16a zákona o DPH).

→ Oprava základu dane

Novela sa venuje aj problematike povinnosti zaviesť do vnútroštátneho práva mechanizmus **opravy základu dane v prípadoch zrušenia, odmietnutia, úplného alebo čiastočného nezaplatenia alebo zníženia ceny po dodaní tovaru alebo služby** za podmienok, ktoré si členské štáty ustanovia. Predmetná téma je upravená najmä v ustanovení § 25a zákona o DPH („**Oprava základu dane pri úplnom alebo čiastočnom nezaplatení protihodnoty za dodanie tovaru**“), ale čiastočne aj v ustanoveniach § 70, § 71 alebo § 78 zákona o DPH.

Ďalšou dôležitou zmenou, ktorú novela prináša, je ustanovenie § 48 ods. 2 zákona o DPH, z ktorého sa **vypúšťa písmeno b)**, podľa ktorého je od dane oslobodený dovoz zásielok s hodnotou **nepresahujúcou sumu 22 eur**. Cieľom vypustenia oslobodenia od dane je **eliminácia narúšania hospodárskej súťaže medzi dodávateľmi tovarov z EÚ a dodávateľmi z tretích štátov**.

→ Opravy odpočítanej dane pri nevyožnenej pohľadávke

Opomíňať netreba ani oblasť **opravy odpočítanej dane pri nevyožnenej pohľadávke**. Ak sa pohľadávka platiteľa dane za dodanie tovaru alebo služby stane nevyožiteľnou podľa ustanovenia § 25a ods. 2 zákona o DPH a platiteľ dane (dodávateľ) uplatní z tohto dôvodu právo na zníženie základu dane podľa ustanovenia § 25a ods. 3 zákona o DPH, uloží sa odberateľovi, ktorý za toto dodanie nezaplatil protihodnotu, avšak si uplatnil právo na odpočítanie dane, povinnosť opraviť odpočítanú daň. Táto povinnosť je plne v súlade so zásadou neutrality dane, nakoľko odberateľ nie je zatiaľčený DPH, keďže ju nezaplatil v protihodnote požadovanej dodávateľom (ustanovenie § 53b zákona o DPH).

Pozornosť upriamujeme aj na **osobitné úpravy uplatňovania dane na služby dodávané osobe inej ako zdaniteľnej osobe, na predaj tovaru na diaľku a určité domáce dodania tovaru**, ktoré sú predmetom úpravy (1) ustanovenia § 68 zákona o DPH, (2) ustanovenia § 68a zákona o DPH („Osobitná úprava uplatňovania dane na služby, ktoré dodávajú zdaniteľné osoby neusadené na území Európskej únie“), (3) ustanovenia § 68b zákona o DPH („Osobitná úprava uplatňovania dane na predaj tovaru na diaľku na území Európskej únie, určité domáce dodania tovaru a služby dodané pre osoby inej ako zdaniteľnej osobe“), (4) ustanovenia § 68c zákona o DPH („Osobitná úprava uplatňovania dane na predaj tovaru na diaľku dovážaného z územia tretích štátov“), (5) ustanovenia § 68ca zákona o DPH

(„Správa daní pri uplatňovaní osobitných úprav“) a (6) ustanovenia § 68cb zákona o DPH („Osobitná úprava na priznávanie a platbu dane pri dovoze tovaru“).

Okrem vybraných zmien zákona o DPH prináša novela aj množstvo legislatívno-technických úprav. Novelou dochádza tiež k zmene **prílohy č. 6**, a to z dôvodu, že sa vypúšťajú smernice, ktoré už nie sú účinné a účinné smernice sa zoradujú chronologicky podľa jednotlivých transpozícií a dopĺňajú sa právne predpisy EÚ, ktoré sa transponujú s účinnosťou od **1. júla 2021**.

Novela nadobúda delenú účinnosť, a to čiastočne dňa **01. januára 2021** a čiastočne dňa **01. júla 2021**.

ZÁKON O 13. DÔCHODKU

Nový zákon o 13. dôchodku prináša výrazne sledovanú a spoločensky diskutovanú zmenu právnej úpravy 13. dôchodkov. Po tom, ako bola začiatkom roka 2020 prijatá právna úprava 13. dôchodkov zo sociálneho poistenia, dochádza na jeseň 2020 k jej zrušeniu a nahradeniu novou úpravou, ktorá 13. dôchodok považuje za štátnu sociálnu dávku. Rozdiel medzi jednotlivými právnymi úpravami 13. dôchodkov spočíva aj v skutočnosti, že medzi prijatím prvej právnej úpravy (začiatok roka 2020, tesne pred skončením funkčného obdobia predchádzajúcej vlády) a druhej právnej úpravy (jeseň 2020) došlo ku kompletnej výmene vládnej moci v Slovenskej republike. Problematika 13. dôchodkov je tak verejnosťou ostro sledovanou témou, a to ako z hľadiska politických preferencií, tak aj otázok o zachovaní sociálnych benefitov pre občanov, poberajúcich dotknuté druhy dôchodkov.

Národná rada Slovenskej republiky prijala dňa **29. októbra 2020** zákon č. **296/2020** Z. z. o 13. dôchodku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o 13. dôchodku“).

➔ 13. dôchodok ako štátna sociálna dávka

V zmysle všeobecnej časti dôvodovej správy sa má zákonom o 13. dôchodku zaviesť nová právna

úprava 13. dôchodku ako **štátnej sociálnej dávky**, ktorá by nahradila doterajšiu právnu úpravu 13. dôchodku **zo sociálneho poistenia** podľa zákona č. **461/2003** Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. **46/2020** Z. z. Po novom by mali mať nárok na 13. dôchodok všetci poberatelia dôchodku bez ohľadu na sumu poberaného dôchodku. Suma 13. dôchodku sa ustanovuje diferencovane, a to v závislosti od sumy už poberaného dôchodku, resp. úhrnu súm poberaných dôchodkov. Tento 13. dôchodok tak bude v porovnaní s doterajšou právnou úpravou solidárnejší k poberateľom dôchodkov s nižšou úrovňou dôchodkových príjmov.

Zo systematického hľadiska pozostáva zákon o 13. dôchodku z 11 paragrafových ustanovení. Okrem vlastného textu zákon o 13. dôchodku mení a dopĺňa nasledujúce zákony: **(A)** zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. **233/1995** Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“), **(B)** zákon č. **65/2001** Z. z. o správe a vymáhaní súdnych pohľadávok v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych pohľadávkach“), **(C)** zákon č. **328/2002** Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov“),

(D) zákon č. **461/2003** Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“), (E) zákon č. **595/2003** Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dani z príjmov“), (F) zákon č. **601/2003** Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o životnom minime“), (G) zákon č. **43/2004** Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o starobnom dôchodkovom sporení“), (H) zákon č. **447/2008** Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o peňažných príspevkoch“) a (I) zákon č. **563/2009** Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Daňový poriadok“).

Vlastný text zákona o 13. dôchodku sa začína zakotvením „**predmetu úpravy**“, ktorý predstavuje ustanovenie **§ 1** zákona o 13. dôchodku:

„Zákon o 13. dôchodku upravuje poskytovanie 13. dôchodku ako štátnej sociálnej dávky“ (ustanovenie **§ 1** zákona o 13. dôchodku). Citované ustanovenie zákona o 13. dôchodku definuje 13. dôchodok **ako štátnu sociálnu dávku, na rozdiel od doterajšej právnej úpravy zákona o sociálnom poistení, ktorý 13. dôchodok odvodzoval práve zo sociálneho poistenia.**

Zákon o 13. dôchodku ďalej v ustanovení **§ 2** upravuje „Podmienky nároku na 13. dôchodok“:

→ **Nárok na 13. dôchodok**

„Nárok na 13. dôchodok má poberateľ dôchodku, ktorý má v novembri kalendárneho roka nárok na výplatu (A) starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku, invalidného dôchodku, vdovského dôchodku, vdoveckého dôchodku, sirotského dôchodku alebo sociálneho dôchodku podľa osobitných predpisov, (B) výsluhového dôchodku, invalidného výsluhového dôchodku, vdovského výsluhového dôchodku, vdoveckého výsluhového dôchodku alebo sirotského výsluhového dôchodku prekvalifikovaného podľa osobitného predpisu zo starobného dôchodku,

invalidného dôchodku, čiastočného invalidného dôchodku, dôchodku za výsluhu rokov, vdovského dôchodku, vdoveckého dôchodku alebo sirotského dôchodku priznaného podľa všeobecných predpisov o sociálnom zabezpečení, na ktoré vznikol nárok do **30. apríla 1998** a stali sa dávkami výsluhového zabezpečenia podľa predpisu účinného od **1. mája 1998** alebo na ktoré vznikol nárok do **30. júna 2002** a stali sa dávkami výsluhového zabezpečenia podľa osobitného predpisu, (C) vdovského výsluhového dôchodku, vdoveckého výsluhového dôchodku alebo sirotského výsluhového dôchodku po poberateľovi prekvalifikovaného starobného dôchodku, prekvalifikovaného invalidného dôchodku, prekvalifikovaného čiastočného invalidného dôchodku alebo prekvalifikovaného dôchodku za výsluhu rokov.“ (ustanovenie **§ 2** zákona o 13. dôchodku).

→ **Sumy 13. dôchodku**

Ďalším dôležitým atribútom zákona o 13. dôchodku je úprava samotnej „**sumy 13. dôchodku**“, ktorá je obsiahnutá v ustanovení **§ 3** zákona o 13. dôchodku:

„Suma 13. dôchodku (A) je **300 eur**, ak úhrn súm plnení podľa ustanovenia **§ 3 ods. 3** zákona o 13. dôchodku a ustanovenia **§ 2** zákona o 13. dôchodku je najviac v sume životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, (B) sa určí podľa vzorca uvedeného v prílohe zákona o 13. dôchodku, ak úhrn súm plnení podľa ustanovenia **§ 3 ods. 3** zákona o 13. dôchodku a ustanovenia **§ 2** zákona o 13. dôchodku je vyšší ako suma životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu; suma 13. dôchodku je **najmenej 50 eur**“ (ustanovenie **§ 3 ods. 1** zákona o 13. dôchodku). „Suma 13. dôchodku podľa ustanovenia **§ 3 ods. 1** zákona o 13. dôchodku sa zaokrúhľuje na najbližší eurocent nahor.“ (ustanovenie **§ 3 ods. 2** zákona o 13. dôchodku).

„Na určenie sumy 13. dôchodku sa do úhrnu súm plnení započítava aj (A) dôchodok vyplácaný z cudziny, ktorý je obdobný dôchodku uvedenému v ustanovení **§ 3 ods. 3 písm. b)** zákona o 13. dôchodku alebo ustanovení **§ 2** zákona o 13. dôchodku, (B) dôchodok vyplácaný podľa osobitného predpisu, ktorý nie je uvedený v ustanovení **§ 2 písm. b) a c)** zákona o 13. dôchodku, (C) dôchodok vyplácaný zo starobného

dôchodkového sporenia, **(D)** vyrovnávací príplatok, **(E)** dávka vyplácaná z cudziny, ktorá je obdobná vyrovnávaciemu príplatku“ (ustanovenie **§ 3 ods. 3** zákona o 13. dôchodku).

„Na prepočet dôchodku podľa ustanovenia **§ 3 ods. 3 písm. a)** zákona o 13. dôchodku a dávky podľa ustanovenia **§ 3 ods. 3 písm. e)** zákona o 13. dôchodku, ktoré sa poberateľovi dôchodku vyplácajú v cudzej mene, sa použije referenčný výmenný kurz určený a vyhlásený Európskou centrálnou bankou alebo Národnou bankou Slovenska, ktorý je platný k 1. septembru kalendárneho roka, v ktorom je deň, ku ktorému sa suma 13. dôchodku určuje. Dôchodok a dávka prepočítané podľa prvej vety sa zaokrúhľujú na najbližší eurocent nadol“ (ustanovenie **§ 3 ods. 4** zákona o 13. dôchodku).

Z vyššie citovaného ustanovenia **§ 3** zákona o 13. dôchodku vyplýva, že maximálna suma 13. dôchodku bola zákonodarcom určená na sumu **300 eur** a minimálna suma 13. dôchodku je zas garantovaná vo výške najmenej **50 eur**. Do úhrnu dôchodkov sa budú započítavať aj dôchodky vyplácané z cudziny, výsluhové dôchodky, dôchodky vyplácané zo starobného dôchodkového sporenia, vyrovnávací príplatok a dávka vyplácaná z cudziny, ktorá je obdobná vyrovnávaciemu príplatku.

Ďalším ustanovením zákona o 13. dôchodku je ustanovenie **§ 4 („Prislušnosť orgánu verejnej správy“)**. Po novom je na výplatu 13. dôchodku príslušná Sociálna poisťovňa, príslušný útvar sociálneho zabezpečenia podľa zákona o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia (ďalej len „úrad“) v závislosti od toho, kto vypláca dôchodok, ku ktorému sa 13. dôchodok poskytuje. V prípade, ak poberateľovi dôchodku vypláca dôchodok súčasne Sociálna poisťovňa aj úrad, 13. dôchodok sa poskytne k dôchodku, ktorý je najvyšší. Ak je suma dôchodkov rovnaká, 13. dôchodok poskytne Sociálna poisťovňa.

→ Spoločné ustanovenia k 13. dôchodku

Ustanovenia **§ 5 až § 10** zákona o 13. dôchodku nesú označenie „Spoločné ustanovenia“. Podľa ustanovenia **§ 5** zákona o 13. dôchodku platí, že 13. dôchodok **sa nezlučuje s dôchodkom, s ktorým sa vypláca**, a to vzhľadom na charakter

13. dôchodku, nepodliehajúci exekučnému konaniu. Z ustanovenia **§ 6** zákona o 13. dôchodku zasa vyplýva, že **v prípade súbehu dvoch alebo viacerých dôchodkov sa bude vyplácať len jeden** 13. dôchodok. 13. dôchodok bude vyplatený v deň splatnosti dôchodku v novembri príslušného kalendárneho roka poberateľom dôchodkov, uvedených v ustanovení **§ 2** zákona o 13. dôchodku. Z ustanovenia **§ 7** zákona o 13. dôchodku vyplýva, že na konanie o 13. dôchodku sa budú vzťahovať ustanovenia všeobecného predpisu o sociálnom poistení upravujúce konanie v dávkových veciach sociálneho poistenia a ustanovenia zákona o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov v závislosti od toho, či 13. dôchodok vypláca Sociálna poisťovňa alebo úrad. O priznaní 13. dôchodku sa po novom nebude vyhotovovať písomné rozhodnutie, pričom na uvedené by sa mal primerane vzťahovať Správny poriadok

Problematiku **neprávom vyplatených 13. dôchodkov** upravuje ustanovenie **§ 8** zákona o 13. dôchodku:

„13. dôchodok sa zvýši alebo zníži a vyplatí sa vo vyššej sume alebo v nižšej sume, ak sa zmenia skutočnosti rozhodujúce na nárok na 13. dôchodok.“ (ustanovenie **§ 8 ods. 1** zákona o 13. dôchodku).

„Ak sa 13. dôchodok vyplatil neprávom alebo vo vyššej sume ako patril, poberateľ dôchodku je dôchodca povinný vrátiť 13. dôchodok vyplatený neprávom alebo vo vyššej sume ako patril. Nárok na vrátenie 13. dôchodku vyplateného neprávom alebo vo vyššej sume ako patril zaniká uplynutím jedného roka odo dňa, keď Sociálna poisťovňa alebo úrad túto skutočnosť zistil, najneskôr uplynutím troch rokov odo dňa jeho neoprávnenej výplaty.“ (ustanovenie **§ 8 ods. 2** zákona o 13. dôchodku).

„Sociálna poisťovňa alebo úrad zúčtuje 13. dôchodok vyplatený neprávom alebo vo vyššej sume ako patril s vyplácaným dôchodkom podľa ustanovenia **§ 2** zákona o 13. dôchodku; takto znížená suma dôchodku podľa ustanovenia **§ 2** zákona o 13. dôchodku nesmie byť v úhrne s inými dávkami vyplácanými podľa osobitných predpisov nižšia ako suma, ktorú nemožno postihnúť výkonom rozhodnutia.“ (ustanovenie **§ 8 ods. 3** zákona o 13. dôchodku).

Z ustanovenia § 9 zákona o 13. dôchodku zase vyplýva, že pri dôchodkoch vypláčaných z cudziny a dávky vyplácanej z cudziny bude poberateľ týchto dôchodkov oznamovať mesačnú sumu naposledy vyplateného dôchodku a dávky najneskôr do **31. augusta** kalendárneho roka príslušnému orgánu spôsobom ním určeným. Ustanovenie § 10 zákona o 13. dôchodku zas zakotvuje zabezpečenie financovania 13. dôchodku **z prostriedkov kapitoly štátneho rozpočtu Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky**.

Na záver prináša zákon o 13. dôchodku ustanovenie § 11 („**Prechodné ustanovenia**“):

„Nárok na 13. dôchodok v roku 2020 má poberateľ dôchodku, ktorý má v decembri 2020 nárok na výplatu dôchodku podľa ustanovenia § 2 zákona o 13. dôchodku (ustanovenie § 11 ods. 1 zákona o 13. dôchodku).

„13. dôchodok, na ktorý vznikne nárok podľa ustanovenia § 11 ods. 1 zákona o 13. dôchodku, sa vyplatí poberateľovi dôchodku v deň splatnosti dôchodku podľa ustanovenia § 2 zákona o 13. dôchodku v decembri 2020.“ (ustanovenie § 11 ods. 2 zákona o 13. dôchodku).

„Poberateľ dôchodku je povinný do **15. novembra 2020** oznámiť príslušnému orgánu verejnej správy spôsobom ním určeným mesačnú sumu naposledy vyplateného dôchodku podľa ustanovenia § 3 ods. 3 písm. a) zákona o 13. dôchodku a dávky podľa § 3 ods. 3 písm. e) zákona o 13. dôchodku.“ (ustanovenie § 11 ods. 3 zákona o 13. dôchodku).

„Na prepočet dôchodku podľa ustanovenia § 3 ods. 3 písm. a) zákona o 13. dôchodku a dávky podľa ustanovenia § 3 ods. 3 písm. e) zákona o 13. dôchodku, ktoré sa poberateľovi dôchodku podľa ustanovenia § 11 ods. 3 zákona o 13. dôchodku vyplácajú v cudzej mene, sa použije referenčný výmenný kurz určený a vyhlásený Európskou centrálnou bankou alebo Národnou bankou Slovenska, ktorý je platný k **1. októbru 2020**. Dôchodok a dávka prepočítané podľa prvej vety sa zaokrúhľujú na najbližší eurocent nadol.“ (ustanovenie § 11 ods. 4 zákona o 13. dôchodku).

Zákon o 13. dôchodku prináša aj zmeny a doplnenia viacerých zákonov.

➔ **Vplyv novely na ďalšie právne predpisy**

Exekučný poriadok sa mení v tom zmysle, že zavedením 13. dôchodku ako štátnej sociálnej dávky, ktorým zároveň dochádza k zrušeniu 13. dôchodku ako dávky sociálneho poistenia (dôchodkovej dávky) sa dotknuté ustanovenia Exekučného poriadku stanú nadbytočné. Vzhľadom k povahe 13. dôchodku (nepôjde o príjem, ktorý nahrádza odmenu za prácu) je automaticky **vyľúčený z príjmov, ktoré môžu byť predmetom zrážok pri výkone exekúcie**. Rovnako ako v Exekučnom poriadku a z rovnakých dôvodov sa nadbytočná právna úprava ruší napríklad aj v **zákone o súdnych pohľadávkach, zákone o dani z príjmov, či v Daňovom poriadku**. Zaujímavou je aj zmena **zákona o sociálnom poistení**, v ktorom dochádza prijatím zákona o 13. dôchodku k zrušeniu poskytovania 13. dôchodku ako dávky sociálneho poistenia, nakoľko sa 13. dôchodok po novom považuje za štátnu sociálnu dávku.

Zákon o 13. dôchodku sa okrem iného dotkol aj **zákona o starobnom dôchodkovom sporení**, v ktorom z dôvodu vypustenia 13. dôchodku ako dôchodkovej dávky poskytovanej zo sociálneho poistenia už nie je ďalej potrebné upravovať vzťah tejto dávky k súčtu súm dôchodkových dávok, ktoré sú podmienkou na priznanie starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku vyplácaného formou dočasného dôchodku alebo programovým výberom zo starobného dôchodkového sporenia.

Zákon o 13. dôchodku prináša aj viacero legislatívno-technických zmien ďalších právnych predpisov, ako napríklad **zákona o peňažných príspevkoch, zákona o životnom minime** a pod. Všetky zmeny a doplnenia, ktoré zákon o 13. dôchodku prináša sú dostupné prostredníctvom jeho plného znenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Účinnosť zákona o 13. dôchodku je delená. Zákon o 13. dôchodku nadobúda účinnosť **(A) dňa 31. októbra 2020** v rozsahu všetkých svojich ustanovení okrem ustanovení podľa bodov **(B) a (C)** tejto vety, **(B) dňa 01. januára 2021** v rozsahu zmeny ustanovenia § 226 ods. 1 písm. p) šiesteho bodu zákona o sociálnom poistení a **(C) dňa 01. januára 2023** v rozsahu zmeny ustanovenia § 226 ods. 1 písm. q) šiesteho bodu zákona o sociálnom poistení.

ZÁKON O POSKYTOVANÍ DOTÁCIÍ V PÔSOBNOSTI MINISTERSTVA KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Pandémia, spôsobená ochorením COVID-19 sa, z dôvodu zavádzania prísnych reštrikčných opatrení, negatívnym spôsobom podpísala aj na oblasti kultúry. Herci, múzejníci, prevádzkovatelia kín, ale aj mnoho ďalších profesií musí v súčasnosti čeliť dôsledkom zníženej mobility obyvateľstva, zatváraní svojich prevádzok a úbytku príjmov. Aj v oblasti kultúry je kompenzácia strát, spôsobených obmedzeniami, veľmi dôležitým opatrením na záchranu kultúrnych povolání a kultúry ako takej.

Národná rada Slovenskej republiky schválila dňa **30. októbra 2020** zákon č. **299/2020** Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „zákon o poskytovaní dotácií“).

→ Dôvody prijatia novely

V dôvodovej správe k zákonu o poskytovaní dotácií je identifikovaných niekoľko dôvodov pre jeho prijatie, a síce **(A)** potreba upraviť niektoré ustanovenia doterajšej právnej úpravy vzhľadom na aplikačné problémy v súvislosti s poskytovaním dotácií (najmä precizovanie niektorých ustanovení, určenie subjektov, ktoré môžu byť žiadateľmi o poskytnutie dotácie...), **(B)** potreba upraviť podmienky poskytnutia dotácie, **(C)** potreba reflektovať skúsenosti pri poskytovaní dotácií v súvislosti s krízou spôsobenou ochorením COVID-19, **(D)** potreba znížiť administratívnu záťaž pre žiadateľov o poskytnutie dotácie.

Na úvod považujeme za potrebné uviesť, že zákonom o poskytovaní dotácií sa ruší zákon č. **434/2010** Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a opatrenie Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. **MK-3186/2015-110/17632** z 15. decembra 2015 o podrobnostiach poskytovania dotácií zo štátneho rozpočtu (oznámenie č. **52/2016** Z. z.) v znení neskorších predpisov.

Zákon o poskytovaní dotácií sa začína úpravou **predmetu zákona** (zakotvenie účelu, podmienok a spôsobu poskytovania dotácií v pôsobnosti

Ministerstva kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo kultúry“) a kontrolu využívania poskytnutých dotácií - ustanovenie **§ 1** zákona o poskytovaní dotácií).

→ Účel poskytnutia dotácií

Účel poskytnutia dotácií je bližšie rozpracovaný v ustanovení **§ 2** zákona o poskytovaní dotácií („Ministerstvo kultúry môže v príslušnom rozpočtovom roku poskytnúť dotáciu zo štátneho rozpočtu (ďalej len „dotácia“) na účel **(A)** obnovy, ochrany a rozvoja kultúrneho dedičstva v oblasti pamiatkového fondu, **(B)** podpory kultúry osôb so zdravotným postihnutím alebo inak znevýhodnených skupín obyvateľstva, **(C)** sprístupňovania kultúrnych hodnôt žiakom základných škôl a stredných škôl a pedagogickým zamestnancom základných škôl a stredných škôl, **(D)** aktivít v oblasti kultúry, umenia a kreatívneho priemyslu, **(E)** odstraňovania následkov mimoriadnych udalostí alebo znižovania negatívnych vplyvov krízovej situácie mimo času vojny a vojnového stavu (ďalej len „krízová situácia“) na oblasť kultúry, **(F)** podpory a rozvoja mediálnej výchovy vrátane boja proti dezinformáciám“ - ustanovenie **§ 2 ods. 1** zákona o poskytovaní dotácií). Ustanovenie **§ 2 ods. 2 a 3** zákona o poskytovaní dotácií upravuje aj ďalšie otázky súvisiace s účelom poskytovania dotácií (napr. podpora osôb so zdravotným postihnutím, podpora žiakov formou kultúrnych poukazov...).

→ Žiadateľ o dotáciu

Ďalším dôležitým atribútom zákona o poskytovaní dotácií je úprava „**žiadateľa o dotáciu**“, ktorá je predmetom úpravy ustanovenia **§ 3** zákona o poskytovaní dotácií („Dotáciu možno poskytnúť na základe žiadosti o poskytnutie dotácie (ďalej len „žiadost“), ktorú podáva žiadateľ o dotáciu (ďalej len „žiadateľ“). Žiadateľom môže byť fyzická osoba alebo právnická osoba určená vo výzve“ - ustanovenie **§ 3 ods. 1 a 2** zákona o poskytovaní dotácií). Ustanovenie **§ 3 ods. 3 až 7** zákona o poskytovaní dotácií upravuje špecifikáciu možných žiadateľov v prípade žiadostí o dotácie na konkrétny účel podľa niektorého

z ustanovení § 2 ods. 1 zákona o poskytovaní dotácií.

→ Podmienky poskytnutia dotácie

Podmienky poskytnutia dotácie sú upravené v ustanovení § 4 zákona o poskytovaní dotácií („Dotáciu možno poskytnúť žiadateľovi, ktorý realizuje projekt a spĺňa podmienky podľa osobitného predpisu, ak tento zákon o poskytovaní dotácií v ustanovení § 13 ods. 2 zákona o poskytovaní dotácií neustanovuje inak a podmienky podľa tohto zákona o poskytovaní dotácií. Dotáciu možno poskytnúť žiadateľovi, ktorý (A) má na financovanie projektu zabezpečené krytie výdavkov z vlastných zdrojov alebo z iných zdrojov vo výške určenej vo výzve; to neplatí na poskytnutie dotácie na účel podľa ustanovenia § 2 ods. 1 písm. c) a e) zákona o poskytovaní dotácií a (B) je bezúhonný; za bezúhonného sa nepovažuje žiadateľ, ktorý bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin alebo trestný čin proti majetku, alebo žiadateľ, ktorého člen štatutárneho orgánu alebo dozorného orgánu bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin alebo trestný čin proti majetku.“ (ustanovenie § 4 ods. 1 a 2 zákona o poskytovaní dotácií).

Predmetom úpravy ustanovenia § 5 zákona o poskytovaní dotácií je **spôsob poskytnutia dotácie** („Žiadateľ predkladá žiadosť na základe výzvy, ktorú ministerstvo kultúry zverejní na svojom webovom sídle. Žiadateľ je povinný vyplniť formulár elektronickej registrácie žiadosti zverejnený na webovom sídle ministerstva kultúry a následne predložiť žiadosť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe. Ak sa žiadosť predkladá v elektronickej podobe, je potrebné, aby elektronická identita žiadateľa bola preukázaná podľa osobitného predpisu“ - ustanovenie § 5 ods. 1 zákona o poskytovaní dotácií). Z pohľadu obsahových náležitostí je dôležitým práve ustanovenie § 5 ods. 3 zákona o poskytovaní dotácií („Žiadosť obsahuje tieto náležitosti: (A) údaje o žiadateľovi v rozsahu (1) meno, priezvisko, rodné číslo a adresa trvalého pobytu, ak je žiadateľom fyzická osoba, (2) meno, priezvisko, adresa trvalého pobytu, miesto podnikania a identifikačné číslo organizácie, ak je žiadateľom fyzická osoba - podnikateľ, (3) názov, právna forma, sídlo, identifikačné číslo

organizácie, údaje o štatutárnom orgáne, ak je žiadateľom právnická osoba, (B) výšku žiadanej dotácie, (C) účel, na ktorý sa dotácia žiada“ - ustanovenie § 5 ods. 3 zákona o poskytovaní dotácií). Ustanovenie § 5 zákona o poskytovaní dotácií ďalej upravuje napríklad aj náležitosti výzvy na predkladanie žiadostí (ustanovenie § 5 ods. 2 zákona o poskytovaní dotácií), povinné prílohy k žiadosti o dotáciu (ustanovenie § 5 ods. 4 zákona o poskytovaní dotácií) a pod.

→ Posudzovanie a vyhodnocovanie žiadostí

Z pohľadu **posudzovania a vyhodnocovania žiadostí** je smerodajným ustanovenie § 6 zákona o poskytovaní dotácií („Žiadosť, ktorú podal neoprávnený žiadateľ, alebo žiadosť ktorá bola podaná po termíne na predloženie žiadosti určenom vo výzve, ministerstvo kultúry neposudzuje. Ak sú v žiadosti formálne nedostatky alebo žiadosť neobsahuje všetky ustanovené náležitosti a prílohy, ministerstvo kultúry vyzve žiadateľa, aby v určenej lehote nedostatky odstránil. Lehota na odstránenie nedostatkov nemôže byť kratšia ako 15 dní. Ak žiadateľ v určenej lehote nedostatky neodstráni, žiadosť sa neposudzuje. Žiadosti posudzuje a vyhodnocuje komisia zriadená ministrom kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „minister kultúry“), ak ustanovenie § 6 ods. 6 zákona o poskytovaní dotácií neustanovuje inak. Počet členov komisie musí byť nepárny. Člen komisie alebo jemu blízka osoba nemôže byť žiadateľom v podprograme, pre ktorý je komisia zriadená. Člen komisie je vylúčený z posudzovania a vyhodnocovania žiadosti žiadateľa, voči ktorému sa považuje za zaujatého. Komisia predkladá ministrovi kultúry zoznam žiadostí, ktorých schválenie odporúča, a zoznam žiadostí, ktorých schválenie neodporúča“ (ustanovenie § 6 ods. 1, 2, 3 a 5 zákona o poskytovaní dotácií). Vysvetlenie, kto sa považuje ako člen komisie vo vzťahu k žiadateľovi za zaujatého obsahuje ustanovenie § 6 ods. 4 zákona o poskytovaní dotácií.

Dôležitou súčasťou „dotačného procesu“ je aj **zmluva o poskytnutí dotácie** („Dotáciu môže ministerstvo kultúry poskytnúť na základe zmluvy o poskytnutí dotácie (ďalej len „zmluva“) po schválení komisiou odporúčaných žiadostí ministrom kultúry alebo po posúdení a vyhodnotení žiadostí podľa ustanovenia § 6 ods. 6

zákona o poskytovaní dotácií. Zmluva obsahuje (A) identifikačné údaje zmluvných strán, (B) predmet zmluvy, (C) účel, na ktorý sa má dotácia poskytnúť, (D) výšku dotácie, (E) číslo účtu v banke alebo v pobočke zahraničnej banky (v tvare IBAN), na ktorý sa má dotácia poukázať, (F) podmienky použitia dotácie, (G) práva a povinnosti zmluvných strán, (H) podmienky zúčtovania dotácie, (I) zmluvné sankcie, (J) dôvod a spôsob odstúpenia od zmluvy, (K) vymedzenie času, na ktorý sa zmluva uzatvára, (L) záväzok prijímateľa dotácie (ďalej len „prijímateľ“), že poskytnutú dotáciu vráti, ak mu bola na ten istý účel už poskytnutá dotácia zo štátneho rozpočtu. Uzavretím zmluvy sa žiadateľ stáva prijímateľom. Prijímateľ je povinný spĺňať podmienky podľa tohto zákona o poskytovaní dotácií a osobitného predpisu počas trvania zmluvy“ - ustanovenie § 7 ods. 1 až 3 zákona o poskytovaní dotácií).

Predmetom úpravy ustanovenia § 8 zákona o poskytovaní dotácií sú **povinnosti prijímateľa** (napr. povinnosť prijímateľa použiť poskytnuté finančné prostriedky len na účel, na ktorý mu boli poskytnuté, povinnosť vrátiť nevyčerpanú časť poskytnutých finančných prostriedkov ministerstvu kultúry v lehote uvedenej v zmluve, zákaz previesť dotáciu na inú fyzickú osobu alebo právnickú osobu, povinnosť predkladať, v ustanovení § 8 ods. 2 zákona o poskytovaní dotácií, špecifikované doklady...).

→ Zverejňovanie informácií

Z pohľadu **zverejňovania informácií** je zásadným ustanovenie § 9 zákona o poskytovaní dotácií („Ministerstvo kultúry zverejňuje na svojom webovom sídle: (A) úplné znenia všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich poskytovanie dotácií v jeho pôsobnosti, (B) schválený rozpočet na dotácie podľa ich účelu na príslušný rozpočtový rok, (C) celkové bodové hodnotenie žiadosti podľa kritérií na posudzovanie a vyhodnocovanie žiadostí, (D) zoznam žiadostí, na ktoré sa poskytla dotácia, s uvedením (1) čísla a názvu programu a podprogramu, (2) názvu projektu, (3) výšky a účelu poskytnutej dotácie, (4) dátumu poskytnutia dotácie, (5) identifikácie prijímateľa v rozsahu údajov (5A) meno a priezvisko, ak ide o fyzickú osobu, (5B) názov a sídlo, ak ide o právnickú osobu, (E) zoznam žiadostí, na ktoré sa neposkytla dotácia s

uvedením identifikácie žiadateľa v rozsahu údajov podľa písmena d) piateho bodu a dôvodu neschválenia dotácie“ - ustanovenie § 9 zákona o poskytovaní dotácií).

→ Kontrola

Z pohľadu poskytovania dotácií nemožno opomíňať ani **mechanizmus kontroly**, ktorý je predmetom úpravy ustanovenia § 10 zákona o poskytovaní dotácií („Ministerstvo kultúry vykonáva kontrolu hospodárenia s poskytnutou dotáciou a kontrolu dodržania účelu dotácie, podmienok ustanovených zákonom a podmienok dohodnutých v zmluve“ - ustanovenie § 10 zákona o poskytovaní dotácií).

Ustanovenie § 11 zákona o poskytovaní dotácií predstavujú **spoločné ustanovenia**, ktoré v súlade s ustanovením § 8a zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ustanovujú, že na poskytnutie dotácie nie je právny nárok. Ustanovuje sa, že dotácia na rovnaký účel sa rovnakému žiadateľovi môže poskytnúť len raz v príslušnom rozpočtovom roku. Výnimku tvoria kultúrne poukazy (účel podľa ustanovenia § 2 ods. 1 písm. c) zákona o poskytovaní dotácií) vzhľadom na ich účel. V súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi o štátnej pomoci sa uvádza, že pri poskytovaní dotácií podľa zákona o poskytovaní dotácií sa plne rešpektujú platné pravidlá o poskytovaní štátnej pomoci. Ďalej sa ustanovuje účel a rozsah spracúvaných osobných údajov, okruh dotknutých osôb a spôsob nakladania s týmito osobnými údajmi, ako aj oprávnenie ministerstva kultúry vyžiadať si od Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky údaje o pedagogických zamestnancoch základných škôl a stredných škôl na účel konania o poskytnutie dotácie podľa ustanovenia § 2 ods. 1 písm. c) zákona o poskytovaní dotácií (kultúrne poukazy).

Záver zákona o poskytovaní dotácií tvoria „**splnomocňujúce ustanovenia**“ (ustanovenie § 12 zákona o poskytovaní dotácií), „**prechodné ustanovenia**“ (ustanovenie § 13 zákona o poskytovaní dotácií) a „**zrušovacie ustanovenia**“ (ustanovenie § 14 zákona o poskytovaní dotácií). Z uvedených ustanovení považujeme za potrebné spomenúť len prechodné

ustanovenie **§ 13 ods. 1** zákona o poskytovaní dotácií, v zmysle ktorého platí, že „na žiadosti predložené na základe výzvy zverejnenej pred účinnosťou tohto zákona o poskytovaní dotácií a na zmluvy uzatvorené pred účinnosťou tohto zákona o poskytovaní dotácií sa vzťahujú predpisy účinné do **31. októbra 2020**“.

Zákon o poskytovaní dotácií nadobudol účinnosť dňa **1. novembra 2020**.

Informácie uvedené v bulletine ULC Čarnogurský PRO BONO nie sú poskytovaním právnych rád. Nemožno z neho odvodzovať žiadne práva ani povinnosti. Materiál obsiahnutý v tomto dokumente je informatívnej povahy a aplikácia vyššie uvedených informácií bude vždy špecifická v závislosti od konkrétnych okolností prípadu. Z uvedených dôvodov pri konkrétnych právnych riešeniach preto vždy odporúčame konzultácie. I keď bulletin nepreberá zodpovednosť za prípadné chyby či nepresnosti, ani za akékoľvek škody vzniknuté z aktivít konaných na základe informácií uvedených v tomto dokumente.

Obsah bulletinu ULC Čarnogurský PRO BONO nie je možné využívať pre účely zisku, ponúkať svojim klientom ako svoj vlastný alebo publikovať bez predchádzajúceho písomného súhlasu spoločnosti ULC Čarnogurský s.r.o. V prípade záujmu o ďalšie informácie alebo o poskytnutie individuálneho poradenstva či konzultácií nás neváhajte kontaktovať.

V prípade, že naďalej nechcete byť adresátom tejto služby, kontaktujte nás na e-mailovej adrese probono@ulclegal.com. Ďakujeme.

V prípade akýchkoľvek otázok kontaktujte, prosím, autora článkov JUDr. Martina Točka prostredníctvom emailovej adresy taby@ulclegal.com.

© ULC Čarnogurský, 2020